

**STICHTING
VAN DE ARBEID**

Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid
T.a.v. mevrouw drs. J. Klijnsma
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Av

HV/PB 2.1.
Groot 9/1

16-7-12
23-1-2012

2012112
Bijlage 1.

Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG
070 - 3 499 577
070 - 3 499 796
info@stvda.nl
www.stvda.nl

Den Haag : 17 december 2012

Ons kenmerk : S.A./12.085.97 K/JS

Uw kenmerk : --

Betreft : Heroverweging systeem van waardeoverdracht
pensioenaanspraken – advies op hoofdlijnen

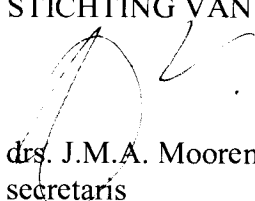
Geachte mevrouw Klijnsma,

Bij brief van 13 februari 2012 vroeg minister Kamp de Stichting van de Arbeid om advies over het huidige systeem van waardeoverdracht van pensioenaanspraken. Meer specifiek vroeg hij de Stichting te onderzoeken of het huidige systeem van waardeoverdracht nog steeds toegevoegde waarde heeft of dat het heroverwogen moet worden. In zijn brief geeft minister Kamp aan dat hij zelf op grond van een vijftal actuele ontwikkelingen en praktische knelpunten aanleiding ziet tot heroverweging.

De Stichting van de Arbeid heeft de adviesaanvraag in behandeling gegeven bij haar Werkgroep Pensioenen die ter voorbereiding van het advies een subwerkgroep heeft ingesteld waarin naast sociale partners ook de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars zijn vertegenwoordigd.

De beraadslagingen hebben geresulteerd in een advies op hoofdlijnen van de Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars. Dit advies bied ik u hierbij namens deze organisaties aan.

Hoogachtend,
STICHTING VAN DE ARBEID

drs. J.M.A. Mooren
secretaris

Heroverweging systeem van waardeoverdracht

Advies op hoofdlijnen¹

1. Conclusies

1. De Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars zijn het met de conclusie van minister Kamp, verwoord in zijn brief d.d. 13 februari 2012 aan de Stichting, eens dat er aanleiding is om het huidige systeem van waardeoverdracht te heroverwegen. De oorspronkelijke doelstelling van deze wettelijke faciliteit, het voorkomen van pensioenverlies na baanwisseling bij eindloonregelingen, is als gevolg van de massale overgang naar middelloonregelingen komen te vervallen. Daarnaast doen zich problemen voor bij de uitvoering van waardeoverdrachten waarvan de bijbetalingsproblematiek wel het meest in het oog springt.
2. De beoogde overgang naar een nieuw reëel maar geheel voorwaardelijk pensioencontract zal niet alleen de complexiteit van de keuze om wel of niet tot waardeoverdracht over te gaan nog verder vergroten maar ook een majeure aanpassing van de rekenregels noodzakelijk maken. In de nieuwe situatie zullen immers overdrachten plaatsvinden van nominale naar reële aanspraken en omgekeerd, en uiteraard ook tussen reële aanspraken.
3. Gelet op het belang dat de Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars hechten aan de individuele keuzevrijheid om wel of niet de waarde van opgebouwde pensioenaanspraken over te dragen, zijn deze organisaties van oordeel dat een serieuze poging moet worden gedaan om het recht op waardeoverdracht in stand te houden en te zoeken naar een evenwichtige oplossing voor de huidige problemen.
4. Een geloofwaardige handhaving van het individuele keuzerecht om bij baanwisseling de waarde van de pensioenaanspraak over te dragen naar de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkgever is alleen verdedigbaar als aan een drietal criteria kan worden voldaan:
  - De noodzakelijke wijziging van de systematiek met andere spel- en rekenregels moet werkbaar zijn en niet leiden tot perverse prikkels of andere niet bedoelde effecten.
  - Werknemers die van baan wisselen, moeten in redelijkheid een rationeel be-

---

¹ Vastgesteld op 17 december 2012

sluit kunnen nemen om wel of niet de waarde van hun opgebouwde pensioenaanspraak over te dragen. Daarvoor is in ieder geval nodig dat men begrijpt wat er bij de waardeoverdracht gebeurt en dat men hierbij ook deskundige hulp kan krijgen.

- De bijbetalingsproblematiek zal moeten verdwijnen of in ieder geval in belangrijke mate worden beperkt.
5. Gelet op het voorgaande willen de Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars onderzoeken of een wijziging van de systematiek van waardeoverdracht waarbij op basis van een recht op afkoop en inkoop de gefinancierde waarde van de pensioenaanspraak wordt overgedragen, kan leiden tot oplossing van de gesignaleerde knelpunten zonder nieuwe bezwaarlijke knelpunten te veroorzaken. Een belangrijk element hierbij betreft de vraag of de huidige wettelijke rekenregels voor individuele waardeoverdrachten kunnen verdwijnen door afkoop en inkoop in beginsel te laten plaatsvinden op basis van de geldende tarieven van de betrokken pensioenuitvoerders.
  6. Ook dient te worden onderzocht in hoeverre deze nieuwe systematiek voor individuele waardeoverdrachten aan de in punt 4 genoemde criteria kan voldoen, ook rekening houdend met de contouren van het nieuwe FTK en met de overige spel- en rekenregels die bij individuele waardeoverdrachten moeten worden toegepast.
  7. Bij de verdere uitwerking van een zodanige nieuwe systematiek zullen nog meerdere vraagpunten verkend en beantwoord moeten worden. De Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars nemen zich voor om dit de komende maanden te gaan doen met inschakeling van specifieke deskundigen uit het pensioenveld. Deze organisaties stellen het op prijs als ook deskundige inbreng op het gebied van de regelgeving inzake waardeoverdracht en het nieuwe FTK kan worden geleverd van de zijde van het ministerie van SZW. Wat het tijdschema betreft, wordt opgemerkt dat er een samenhang is met het tijdschema voor de beoogde uitwerking van het nieuwe FTK. Regelmatige afstemming met het ministerie van SZW zal nodig zijn opdat ook de verdere uitwerking van het onderhavige dossier tijdig kan worden afgerond ten behoeve van een gelijktijdige aanpassing van de Pensioenwet.
  8. De problematiek van een mogelijk verlies bij baanwisseling van een voldoende dekking van het partnerpensioen dat verzekerd is op basis van risicodekking dient volgens de Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars los van de aan de orde zijnde heroverweging van de huidige systematiek van waardeoverdracht te worden bezien.

2. De redenen voor heroverweging

De Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars zijn het eens met de conclusie van minister Kamp in zijn brief aan de Stichting van 13 februari 2012 dat er aanleiding is om het huidige systeem van waardeoverdracht te heroverwegen. De oorspronkelijke doelstelling van deze wettelijke faciliteit, het voorkomen van pensioenverlies na baanwisseling bij eindloonregelingen, is als gevolg van de massale overgang naar middelloonregelingen komen te vervallen.

Het besluit om in de huidige situatie met vooral middelloonregelingen wel of niet tot waardeoverdracht over te gaan, kan zijn ingegeven vanwege verschillen in indexatiekwaliteit tussen de oude regeling(en) en de nieuwe pensioenregeling, vanwege de wens om meerdere pensioenen samen te voegen ten einde uit één bron aanvullend pensioen te ontvangen of om pensioenrisico's te spreiden. Uiteraard zijn dit volstrekt legitieme overwegingen maar met de oorspronkelijke doelstelling van het recht op waardeoverdracht hebben deze weinig meer te maken.

Daarnaast is waardeoverdracht in een aantal gevallen in het belang van de deelnemer om verlies aan dekking van het partnerpensioen te voorkomen (bij vertrek uit een regeling met partnerpensioen op basis van risicodekking) als ook wanneer het gaat om herhaalde baanwisselingen om afkoop van de hiermee verband houdende kleine pensioenaanspraken te voorkomen. Hierbij dringt zich de vraag op of dergelijke problemen niet separaat, dus los van waardeoverdracht, tot een oplossing moeten worden gebracht.

Verder bestaat de indruk dat besluiten om wel of niet tot waardeoverdracht over te gaan vaak niet op goed beargumenteerde gronden worden genomen. Dit vooral vanwege onvoldoende inzicht bij deelnemers in de mogelijke consequenties van waardeoverdracht. In een aantal gevallen is het zelfs mogelijk dat een goed beargumenteerd besluit niet of nauwelijks kan worden genomen, bijvoorbeeld vanwege onzekere toekomstige ontwikkelingen die grote effecten kunnen hebben.

Bijbetalingsproblematiek: een belangrijke reden voor heroverweging

Een belangrijke reden voor heroverweging betreft de zogenoemde bijbetalingsproblematiek. De huidige wettelijke systematiek van individuele waardeoverdracht met wettelijke rekenregels, die ervoor zorg dragen dat de nominale pensioenaanspraak vóór en na de waardeoverdracht gelijk blijft, leidt tot plussen en minnen voor pensioenfondsen en, als het gaat om rechtstreeks verzekerde regelingen, ook voor individuele werkgevers. Indien er op basis van de met de werkgever overeengekomen verzekeringstarieven een tekort is voor inkoop of voor de afkoop van een pensioenaanspraak aan het bedrag dat op basis van de wettelijke regels is berekend, wordt dit ten laste gebracht van de desbetreffende werkgever. Het kan hierbij gaan om een bijbetaling die te maken heeft met een waardeoverdracht vanuit de pensioenregeling van de vorige werkgever. De bijbetaling kan echter ook gerelateerd zijn aan een waardeoverdracht vanuit een ouder slapersrecht. De Pensioenwet biedt namelijk de mogelijkheid om bij baanwisseling ook de waarden van oudere slapersrechten alsnog naar de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkgever over te dragen.

De bijbetalingsproblematiek deed zich al vanaf de aanvang van het wettelijke recht op waardeoverdracht voor vanwege verschillen tussen het tarief dat de pensioenuitvoerder hanteert en het wettelijke overdrachtstarief. Deze problematiek is verergerd als gevolg van toegenomen verschillen tussen de gehanteerde rekenrentes.

Bij pensioenfondsen geen bijbetalingsproblematiek, maar ....

De bijbetalingsproblematiek speelt niet bij pensioenfondsen omdat de collectiviteit van het fonds de negatieve en positieve financiële effecten van waardeoverdrachten van en naar het fonds opvangt. Hierbij is de omstandigheid van belang dat de rekenregels alleen betrekking hebben op de waardebepaling van de nominale aanspraak, terwijl een belangrijke reden om wel of niet de waarde van eerdere pensioenaanspraken over te dragen te maken heeft met de indexatiekwaliteit en de financiële situatie van de betrokken fondsen. Daarom zullen naast pensioenfondsen in sectoren met een groeiend personeelsbestand ook financieel gezonde

fondsen met een relatief goede indexatiekwaliteit vaker geconfronteerd worden met extra kosten die het gevolg zijn van meer inkomende dan uitgaande waardeoverdrachten. Hierbij kan de vraag worden gesteld of het ten principale verdedigbaar is dat collectiviteiten van pensioenfondsen die financieel gezond zijn, opdraaien voor de kosten van het achteraf repareren van de kwaliteit van de bij andere uitvoerders opgebouwde pensioenaanspraken.

Tot slot wordt in dit verband nog opgemerkt dat sinds de komst van de Pensioenwet duidelijk is geworden dat een werknemer als gevolg van een waardeoverdracht een hogere aanspraak kan verkrijgen dan die hij heeft overgedragen; dit in feite op kosten van de vorige werkgever of van het vorige pensioenfonds waaraan is deelgenomen. Uiteraard is dit absoluut niet de bedoeling geweest toen het recht op waardeoverdracht werd geïntroduceerd.

Overgang naar nieuw pensioencontract compliceert keuze en maakt een majeure aanpassing van de rekenregels noodzakelijk

De beoogde overgang naar een nieuw reëel maar geheel voorwaardelijk pensioencontract zal niet alleen de complexiteit van de keuze om wel of niet tot waardeoverdracht over te gaan nog verder vergroten. Zeker is dat eveneens een majeure aanpassing nodig zal zijn van de huidige rekenregels die zijn gebaseerd op de overdracht van een nominale aanspraak. In de nieuwe situatie zullen immers ook overdrachten plaatsvinden van nominale naar reële aanspraken en omgekeerd, en uiteraard ook tussen reële aanspraken.

Naast de vergroting van de complexiteit na de introductie van het nieuwe type pensioencontract moet er rekening mee worden gehouden dat de mogelijke effecten van beslissingen om wel of niet tot waardeoverdracht over te gaan groter kunnen worden. De risico's voor de deelnemers in kwestie nemen toe, met alle gevolgen van dien, wellicht ook op het terrein van de juridische aansprakelijkheid.

3. Individueel keuzerecht op waardeoverdracht zo mogelijk handhaven

Naar aanleiding van voornoemde conclusie is vervolgens de vraag aan de orde of het wettelijke recht op waardeoverdracht zou moeten worden geschrapt, dan wel dat het recht op waardeoverdracht in stand zou kunnen blijven maar dat de systematiek fundamenteel wordt herzien.

Gelet op het belang dat de Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars hechten aan de individuele keuzevrijheid bij waardeoverdracht, zijn deze organisaties van oordeel dat een serieuze poging zou moeten worden gedaan om het recht op waardeoverdracht in stand te houden en te zoeken naar een evenwichtige oplossing voor de huidige problemen.

Weliswaar is de afgelopen jaren de oorspronkelijke doelstelling van het recht op waardeoverdracht - het voorkomen van pensioenverlies bij baanwisseling - komen te vervallen doordat het merendeel van de werknemers thans deelneemt aan een middelloonregeling, maar andere redenen zoals de kwaliteit van de indexatieregeling en -vooruitzichten voor actieven en het belang van het onderbrengen van aanspraken bij één uitvoerder zijn nog steeds van kracht. Wat dit laatste betreft, kan nog worden opgemerkt dat door het meer frequent voorkomen van kortere dienstverbanden en de flexibilisering in de meeste pensioenregelingen op onderdelen zoals de pensioenrichtleeftijd, hoog/laag-varianten en het al of niet dan wel gedeeltelijk omzetten van opgebouwd partnerpensioen in ouderdomspensioen, het aanpassen van meerdere pensioenaanspraken bij verschillende uitvoerders op de uiteindelijke pensioeningang bij de laatste werkgever ingewikkeld en in ieder geval tijdrovend zal zijn. Daarnaast is handhaving van een recht op waardeoverdracht van belang om een sterke

toename van afkoop van kleine pensioenen te voorkomen, wanneer althans geen andere maatregelen ter zake worden genomen. Zeker als het gaat om herhaalde baanwisselingen is het van belang dat toch een redelijk pensioen wordt opgebouwd.

Een geloofwaardige handhaving van het individuele keuzerecht om bij baanwisseling de waarde van de pensioenaanspraak over te dragen naar de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkgever is echter alleen verdedigbaar als aan een drietal criteria kan worden voldaan:

1. De noodzakelijke wijziging van de systematiek met andere spel- en rekenregels moet werkbaar zijn en niet leiden tot perverse prikkels of andere niet bedoelde effecten.
2. Werknemers die van baan wisselen, moeten in redelijkheid een rationeel besluit kunnen nemen om wel of niet de waarde van hun opgebouwde pensioenaanspraak over te dragen. Daarvoor is in ieder geval nodig dat men begrijpt wat er bij de waardeoverdracht gebeurt en dat men hierbij ook deskundige hulp kan krijgen.
3. De bijbetalingsproblematiek zal moeten verdwijnen, of in ieder geval in hoge mate worden beperkt.

Of een andere systematiek voor individuele waardeoverdrachten aan deze criteria kan voldoen, dient nader te worden onderzocht op basis van de contouren van het nieuwe FTK en van de spel- en rekenregels die bij individuele waardeoverdrachten moeten worden toegepast.

4. Systeemwijziging: recht op afkoop en inkoop ten behoeve van waardeoverdracht met eigen rekenregels pensioenuitvoerders

Gelet op het voorgaande willen de Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars onderzoeken of het recht op waardeoverdracht in stand kan worden gehouden door een wijziging van de systematiek waarbij op basis van een recht op afkoop en inkoop de gefinancierde waarde van de pensioenaanspraak wordt overgedragen. De huidige wettelijke rekenregels voor individuele waardeoverdrachten verdwijnen en afkoop en inkoop vinden plaats op basis van de geldende tarieven van de betrokken pensioenuitvoerders. Belangrijk onderdeel van dit onderzoek betreft de vraag of de gesignaleerde problemen van de huidige systematiek door een zodanige nieuwe systematiek kunnen worden opgelost en dat tevens wordt nagegaan of hierdoor geen nieuwe bezwaarlijke knelpunten ontstaan.

Een belangrijk voordeel van een dergelijke systematiek lijkt te zijn dat de bijbetalingsproblematiek in belangrijke mate zal verdwijnen. Dit betekent ook dat collectiviteiten van pensioenfondsen met een betere financiële positie niet langer opdraaien voor het achteraf repareren van de kwaliteit van pensioenaanspraken van werknemers die instromen.

De te onderzoeken systeemwijziging impliceert dat de waarde van de aanspraak na overdracht enigermate kan wijzigen als gevolg van verschillen tussen de gehanteerde waarderingsregels.

Echter ook de aanspraak zelf kan wijziging ondergaan, anders dan als gevolg van wijziging van het pensioengevend salaris. Hierbij kan worden gedacht aan wijzigingen als gevolg van verschillen tussen de samenstelling van de twee populaties die bij baanwisseling in het geding zijn, bijvoorbeeld wat betreft de man/vrouw-verhouding en of de levensverwachting.

Daarnaast blijft ook bij deze systeemwijziging een belangrijk vraagpunt hoe om te gaan met buffers als het gaat om waardeoverdracht van en naar een regeling waarbij nominale pensioenaanspraken worden opgebouwd. Deze problematiek wordt de komende jaren urgent als de huidige pensioenregelingen worden omgezet in regelingen op grond waarvan reële pensioenaanspraken worden opgebouwd die geheel voorwaardelijk zijn.

Bij reële regelingen is immers de buffer als het ware ingebouwd bij een 100% reële dekingsgraad.

5. Uitwerking onderzoek systeemwijziging waardeoverdracht: belangrijke aanvullende vraagpunten

De Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars zijn dan ook gelet op het voorgaande van oordeel dat bij het onderzoek naar de mogelijkheid van een overgang naar een nieuwe systematiek gebaseerd op afkoop en inkoop ten behoeve van waardeoverdracht met gebruik van de eigen waarderingsregels van de betrokken pensioenuitvoerders, in aanvulling op de in de vorige paragraaf aangegeven onderzoeksvragen, nog meerdere andere belangrijke vraagpunten verkend en beantwoord moeten worden. Het gaat hierbij onder meer om de volgende vragen:

- Hoe moet worden omgegaan met het nieuwe type pensioencontract zoals indertijd voorzien in het pensioenakkoord en in de hoofdlijnennotitie FTK? Het gaat in die contracten zowel om reële aanspraken als om aanspraken die directer, maar ook gespreider, reageren op de ontwikkelingen op de kapitaalmarkten en bovendien aangepast kunnen worden aan veranderingen in de levensverwachting. De verschillen met het huidige contract houden in dat bezien zal moeten worden of de eigen waarderingsmethode voor afkoop en inkoop van pensioenaanspraken werkbaar is, ook voor overgang van de huidige nominale contracten naar de nieuwe reële voorwaardelijke contracten en vice versa.
De rekenregels zullen rekening moeten houden met eventuele lopende kortingen die over langere perioden kunnen zijn uitgesmeerd evenals met eventuele opgebouwde egalisatiereserves (als het gaat om reële contracten) en met buffers (bij nominale contracten), zowel bij het fonds waaruit wordt overgedragen als bij het ontvangende fonds. Hierbij zal ook aandacht moeten worden geschonken aan de eventuele consequenties van de verschillen die tussen pensioenfondsen en verzekeraars bestaan.
- Biedt een systematiek op basis van de eigen waarderingsregels en sterftegrondslagen van pensioenuitvoerders bij afkoop en inkoop de mogelijkheid dat ook in geval van onderdekking (nominaal of reëel) een waardeoverdracht desgewenst kan doorgaan?
- Aan welke wettelijke spelregels zal bij de nieuwe systematiek van waardeoverdracht nog behoefte bestaan? Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan regels betreffende de wijze waarop moet/kan worden omgegaan met de kosten van waardeoverdracht. Daarnaast kan worden overwogen regels voor te schrijven die bij de procedure in acht moeten worden genomen, bijvoorbeeld termijnen voor het indienen van een verzoek om afkoop ten behoeve van waardeoverdracht, voor het uitbrengen en reageren op offertes en voor de afwikkeling van de procedure leidend tot de inkoop van de pensioenaanspraak voor de overgedragen waarde, het eindresultaat van de waardeoverdracht.

- Hoe verhouden zich de voordelen van waardeoverdracht volgens de te onderzoeken nieuwe systematiek ten opzichte van de mogelijke consequenties voor de desbetreffende deelnemers? Wordt de keuze niet nog complexer als na overgang naar het nieuwe pensioencontract niet langer de nominale aanspraak wordt overgedragen maar de gefinancierde waarde van de reële aanspraak? Het wordt wenselijk geacht om op basis van de contouren van het nieuwe FTK en de eigen rekenregels van de pensioenuitvoerders toegepast op afkoop en inkoop van de gefinancierde reële waarde van pensioenaanspraken een aantal verschillende casussen door te rekenen en te bezien of deelnemers verantwoorde keuzen kunnen maken en welke voorlichting en/of advisering deelnemers die van baan wisselen daarvoor nodig zullen hebben.
- Welke impact kan worden verwacht bij deze nieuwe systematiek van verschillen die tussen de desbetreffende deelnemersbestanden kunnen bestaan, in het bijzonder wat betreft de man/vrouw-verhouding en ten aanzien van de levensverwachting?
- Welke mogelijkheden zijn er om de kosten van waardeoverdrachten te beperken? Hierbij kan worden gedacht aan digitalisering, bijvoorbeeld door aansluiting aan circuits als Waardeoverdracht Over het Web (WOW) en door het gebruik van het Pensioenregister.
- Hoe wordt omgegaan met het achterlaten of overdragen van (zeer) kleine aanspraken in relatie tot de kosten die daarmee gemoeid zijn? Zijn wellicht ook andere oplossingen denkbaar dan afkoop of het herhaaldelijk overdragen van de waarde van de aanspraak van de ene naar de andere werkgever?
- Hoe kan de communicatie bij individuele waardeoverdrachten zo worden ingericht dat de desbetreffende werknemers die van baan wisselen in staat worden gesteld een rationele keuze te maken? Ook de door pensioenuitvoerders gehanteerde rekenregels voor individuele waardeoverdrachten dienen helder te worden gecommuniceerd.

Voor de beantwoording van deze vragen is meer tijd nodig dan in het kader van de adviesaanvraag beschikbaar is. De Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars nemen zich voor om de komende maanden deze vragen te beantwoorden met inschakeling van specifieke deskundigen uit het pensioenveld. Deze organisaties stellen het op prijs als ook deskundige inbreng op het gebied van de regelgeving inzake waardeoverdracht en het nieuwe FTK kan worden geleverd van de zijde van het ministerie van SZW.

Wat het tijdschema betreft, wordt opgemerkt dat er een samenhang is met het tijdschema voor de beoogde uitwerking van het nieuwe FTK. In de brief van de staatssecretaris van SZW van 21 november 2012 aan de Tweede Kamer is aangegeven dat er naar wordt gestreefd om de wetgeving voor het kerstreces van 2013 aan de Tweede Kamer aan te bieden. Met het ministerie van SZW zal regelmatig moeten worden afgestemd opdat ook de verdere uitwerking van het onderhavige dossier tijdig kan worden afgerond ten behoeve van een gelijktijdige aanpassing van de Pensioenwet.

6. Verlies dekking partnerpensioen ook voorkomen zonder waardeoverdracht

Ten slotte menen de Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars dat de problematiek van het partnerpensioen dat op risicobasis is verzekerd bij

baanwisseling los gezien moet worden van de aan de orde zijnde heroverweging. Om het partnerpensioen, ook bij afzien van waardeoverdracht, goed te kunnen regelen, is een aantal mogelijkheden voorhanden. De Stichting van de Arbeid heeft hier eerder ook over geadviseerd. Aanvullend geven deze organisaties in overweging het mogelijk te maken om na uitdiensttreding omruil van een deel van het ouderdompensioen naar partnerpensioen mogelijk te maken bij wijziging van de burgerlijke staat van de betrokkene. Voorts zou meer nadrukkelijk de mogelijkheid in beeld kunnen worden gebracht om bij overgang naar een pensioenregeling die eveneens voorziet in een partnerpensioen op risicobasis ook de dienstjaren te verzekeren die bij vorige werkgever(s) zijn doorgebracht, waarbij uiteraard ook de kostenconsequenties betrokken dienen te worden.

In andere gevallen kan wellicht worden gewezen op de mogelijkheid om omissies in de verzekering of opbouw van het partnerpensioen te compenseren door het afsluiten van een risicoverzekering.

In ieder geval wordt het wenselijk geacht dat bij de genoemde verbetering van de voorlichting het partnerpensioen nadrukkelijk wordt betrokken.